

Verantw. Uitg.: Filip Huyzenruyt
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.
Tel. 016/22.44.38.
ISSN: 0773-5162

Stemgedrag	2
CCC	2
Interview Jan Bundervoet	3
Redactioneel	3
Klapstuk	4, 5
Democratie	6
CDS-debat	6
Stemgedrag	7
Zoekertjes	7
De kotsudent	8

Veto is een publikatie van de Algemene
Studentenraad van Leuven.

We volgen Klapstuk 85 verder op de voet.
Over Karole Armitage (foto) lees je volgende
week meer. Op de middenpagina deze week:
Fabre en de rest. (foto Veto)

Veto

ALGEMENE STUDENTEN RAAD

Vrouw aan top van de universiteit

Onze universiteit heeft sinds 26 september een nieuwe rektor. Eén van zijn eerste — en volgens ingewijden moeilijkste — beleidsopdrachten is de samenstelling van het Buro van de Akademische Raad, in de wandelgangen het BAR genoemd. Dit is zowat het dagelijks bestuur van de universiteit.

Naast de rektor (nu dus Dillemans) zetelen hierin ook de algemeen beheerder (tot nu toe prof. Karel Tavernier van economie), de vice-rektor (ook Tavernier), de voorzitter van studentenaangelegenheden (prof. Maurits Sabbe), en de groepsvoorzitters van biomedische wetenschappen (prof. Borggraef, geneskunde), van positieve wetenschappen (prof. Paul De Meester uit toegepaste wetenschappen) en van humane wetenschappen (prof. Mark De Broek van Romaanse filologie).

De taak van het buro van de akademische raad is niet onbelangrijk: "Het buro bereidt de vergaderingen van de Raad van Beheer en van de Akademische Raad voor, doet voorstellen van beslissing aan genoemde raden en voert hun beslissingen uit", lezen we in het reglement van de KUL.

Vandaar het enorme belang dat gehecht wordt aan de verkiezingen voor het BAR, meer bepaald aan de vraag: "Welke persoon op welke positie?"

Subjectieve democratie

De procedure tot aanstelling van de juiste persoon op de juiste plaats is een

mening van persoonlijke voorkeur (van de rektor dan) en van democratie.

Inderdaad, na raadplegingen van de diverse geledingen, zoals dat heet (professoren, dekanen, wetenschappelijk personeel, studenten) maakt de rektor een lijstje op met daarin voor elke fakulteit minstens twee namen. Dit lijstje wordt dan voorgelegd aan de Akademische Raad (zie kader) waar dan via geheime stemming de (vermoedelijk) geschikte kandidaat wordt verkozen.

De hele procedure is natuurlijk vrij delikaat. Vooreerst moet de rektor per functie minstens twee namen aanduiden. Hiervoor dient hij vanzelfsprekend eerst de betrokkenen zelf te raadplegen. Natuurlijk ook degenen die tot dan toe een bepaalde functie bekleedden en die hiervoor "om één of andere reden" niet langer in aanmerking komen, moet overleg gespeeld worden. Bovendien zijn er wensen en verzoeken uit diverse hoeken. Zowel het wetenschappelijk personeel als de studenten hebben hun verlanglijstje, vanuit bepaalde fakulteiten blijken dan weer andere tendenzen, enzovoort.

Hierbij gaat het heel de tijd over concrete namen, wat één en ander er natuurlijk niet gemakkelijker op maakt.

Klare zijn

Nieuwe rektor Dillemans had dan ook geopteerd om open kaart te spelen. Om tot een vernieuwde samenstelling van het BAR te komen, hanteerde hij vijf principes:

1. De kandidaten zouden volwaardige academici moeten zijn. Zij moeten hun sporen in onderwijs en onderzoek verdiend hebben.
2. Zij zouden een zekere beleidservaring achter de rug moeten hebben (als dekaan, afdelingshoofd...).

3. Teamvorming en interne verstandhouding binnen het BAR zijn van primordiaal belang voor een efficiënt beleid.
4. Zowel de continuïteit als de vernieuwing moeten gewaarborgd zijn.
5. Het BAR moet representatief zijn waarmee geïnsinueerd werd dat het ogenblik was aangebroken om het mannenbastion te doorbreken en een vrouw in de top op te nemen. Bovendien daecht de rektor aan een uitbreiding van de werking van het BAR met diverse werkgroepen waar aan het hoofd telkens een deskundige zou geplaatst worden (bv. bibliotheekwezen, ziekenhuizen, enzovoort). Wat betreft de eigenlijke beslissingsmacht zou die meer dan vroeger toekomen aan de Akademische Raad, voegde de rektor eraan toe, waarmee hij enkele stellingen uit zijn openingspeech van vorige week bekrachtigde.

Stemmen en resultaten

Maandagavond was het dan zo ver. Als laatste punt op de agenda stond de eigenlijke verkiezing van het BAR.

Als eerste punt bevestigde de rektor Karel Tavernier in zijn functie van algemeen beheerder (deze wordt niet

verkozen) en drong er bij de leden van de Akademische Raad op aan om ook Mgr. Maertens, rektor van de kampus Kortrijk, op te nemen in het Buro. Merkwaardig genoeg was dit tot nu toe niet zo en werd dit dan ook zonder problemen aanvaard.

Daarop bleek dat de rektor zijn huiswerk had gemaakt. Per functie werden twee kandidaten voorgedragen die aan de vijf hierboven geschetste principes voldeden.

Het resultaat van de verschillende stemmingen was als volgt. De continuïteit wordt verzekerd door algemeen beheerder Karel Tavernier en groepsvoorzitter Borggraef, die hun functies blijven behouden (met die nuance dat Tavernier een vice-rektor meer blijft). Groepsvoorzitter van positieve wetenschappen en tegelijkertijd vice-rektor wordt prof. A. Deruyttere van toegepaste wetenschappen, die reeds dekaan geweest is van deze fakulteit. Zijn onderzoeksgebied situeert zich in het domein van de materiaal- en metaalkunde. Groepsvoorzitter van humane wetenschappen wordt voor het eerst een vrouw: Emma Vorlat is gewoon hooggleraar aan de fakulteit der Letteren en Wijsbegeerte. Haar specialiteit is En-

gelse taal- en letterkunde. Bovendien is zij voorzitter van het Centrum voor Levende Talen. Voor de functie van voorzitter studentenaangelegenheden werd geopteerd voor prof. Raf Masschelein. Deze is gespecialiseerd in de arbeidsgeneeskunde en heeft gewerkt rond de examenproblematiek c.a. Bovendien is hij vertrouwd met de onderwijsproblematiek en de werking van de Raad voor Studentenvoorzittingen, wat meteen verklaart dat de studenten unaniem zijn kandidatuur steunden.

Tot slot herwaardeerde rektor Dillemans de wat in de vergeethek geraakte functie van ombudsman door prof. Coudron, uittreidend dekaan van de fakulteit godgeleerdheid, als ombudsman aan te stellen. Het wordt zijn taak om klachten allerhande i.v.m. personen, hun rechten en belangen binnen de universiteit te aanhooren en te onderzoeken. Hiertoe beschikt hij in alle universitaire organen en instellingen over "het meest uitgebreide informatie- en interpellatierecht". Toch zal de Akademische Raad zich in de toekomst nog dienen te buigen over een meer specifieke taakomschrijving.

Bart De Moor

Een stukje Rusland in België Politieke censuur bestaat!

Misschien geloof je het niet, maar ook in België kun je niet om in België even wat zeggen of schrijven. Zo is bijvoorbeeld onze majesteit onschendbaar, doch ook ten opzichte van de leden van de koninklijke familie mogen er geen beledigingen geuit worden, volgens een wet uit 1847. Als je daar niet aan houdt, dan wordt er ingegrepen. Dat mocht strip-scenarist Jan Bucquoy ondervinden. Sinds mei worden er gretig bladzijden uit het franse stripblad *Circus* gescheurd.

De eerste maal dat Bucquoy met de censuur in aanraking kwam, dateert van '84; Leopold III wordt naar zijn laatste rustplaats gedragen en in *Circus* verschijnt een strip van Bucquoy en Tito, waarin de overleden vorst wordt afgeschilderd als een verrader. Het franse tijdschrift werd toen op een harde manier in beslag genomen.

Bucquoy: "Volgens getuigenissen is de rijkswacht in alle kiosken, dagbladwinkels geweest en daar hebben ze zelfs gevraagd naar de naam en het adres van de mensen die het kwamen kopen of al gekocht hadden."

Circus het vervolg op *Le Transfert Slave*, namelijk Affaires Royales. Kan je even vertellen wat er toen gebeurd is?

Bucquoy: "Ik denk dat ze ergens gedacht hebben: 'Dat zal wel voldoende geweest zijn, nu zal hij wel kalmeren...'. Maar ze kennen mij natuurlijk niet. Ze weten niet met wie ze te doen hebben. Enne, ik ben natuurlijk ietsje verder gegaan in Affaires Royales. Maar wat hebben ze nu gedaan? Het AMP, verwittigd van de vorige keer, heeft het vergrootglas gepakt. En wat gebeurt er bij AMP? Daar hebben ze een soort censuurkommissie, uiteindelijk kun je die niet anders noemen. Mijn uitgever heeft een brief van de advocaat van het AMP gekregen. Een brief waarin stond dat dit blad en dit blad moest verwijderd worden, want anders zou het niet kunnen verdeeld worden. Verschillende nummers van *Circus* zijn dus met uitgescheurde bladzijden verschenen. Bon, ... in de pers geen enkel bericht. Ik heb een berichtje naar Belga gezonden, maar ik heb er nooit iets van gehoord. En uiteindelijk vindt iedereen dat normaal dat er bladzijden worden uitgescheurd."

Veto: Wat zal er gebeuren met de albumuitgave?

Bucquoy: "Ik weiger dat het album uitkomt met zwarte ballons. Nu is er nog druk op mij. Nu wil men bijvoorbeeld dat ik in plaats van 'diktator Mobutu', 'president Mobutu' zet. Maar ik wil niet dat er iets veranderd wordt, anders ga ik beginnen te procederen. Ik heb niets gezegd toen dat eerste deel is uitgekomen, toen heb ik niet gereageerd. Ik vond het zo lullig."

Pascal Lefèvre

Verder in deze Veto kun je het vervolg lezen van het interview met Jan Bucquoy.

Pers-doofpot

Veto: In mei van dit jaar startte in

Zondag was het een blij weerzien met de stemhokjes. Of al dat geplak iets uitgehaald heeft, kunnen we niet zeggen, maar in deze Veto vind je wel het een en het ander in verband met de verkiezingen: onder andere een verslag van het CDS-debat dat vorige week plaats had en ook twee enquêtes in verband met het stemgedrag van studenten (zie p. 2, 6 en 7).

(foto Veto)

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op de het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit, en ondertekend zijn met naam, studiejaar en adres. Wie liever niet heeft dat zijn naam gepubliceerd wordt, moet dit duidelijk motiveren.

Brieven die langer zijn dan 25 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ca. 1 getikte blz. met een dubbele interlinie) worden in principe ingekort.

Fabre

Teater is de meest complexe vorm van hypokrisis: het is doen alsof men alsof doet.

De laatste voorstelling van Jan Fabre's 'Macht der teatrale dwaasheden' van donderdag laatstleden heeft — weliswaar onrechtstreeks — aangetoond dat men zo'n hypokrisis voor lief moet nemen: via het gangbare medium van teatrale hypokrisis (zijn stuk wordt in de schouwburg gespeeld!) wil hij hyper-hypokriet zijn, dit wil zeggen het medium in kwestie hekel. Vragen zoals: hoe kunnen teaterkonventies en -mechanismen het publiek verleiden? Hoe ontsnapt een lichaam aan de valstrikken van het akteren en kan het doen alsof toch zo'n enorme impact hebben op de toeschouwer? Wat is waar en wat is vals? Is het publiek bereid zich te laten beetnemen? ... (ik citeer uit de speciale editie van De Standaard, door Klapstuk verzorgd, p.3), zijn aan de orde. Zijn teater is dan ook géén doen alsof men alsof doet, maar een 'reële alsof doen': de acteurs spelen nog een rol (= spel van doen alsof), maar de wijze waarop is niet alsof, maar echt (en hierin ligt dan ook de fascinerende macht van zijn teater): echte haat, echte liefde, echte tranen, echte uitputting, echte pijn, echte zwaarwonde ... Een uiterste konsekwentie zou een lijk zijn. Principeel lijkt dit charmant (het begrip 'doen alsof' konsekwent uithollen), voor het gezond verstand is dit echter een dwaasheid.

Zo ook was een zekere voetbal-match op de Heysel een dwaasheid; het was nochtans een uiterste konsekwentie van hetzelfde principe dat Jan Fabre expliciet uitbilt: het doorbreken van traditionele rollen. Het Heysel-drama speelt zich namelijk af op het niveau van een eerste-graad-hypokrisis: de sfeer van het alledaagse handelen (een voetbal-match); op dit niveau speelt elke een rol (de 'voetballer', de 'toeschouwer', de 'rijkswachter' ... zijn sociaal genormeerde rollen). Eens die rollen doorbroken worden (een deel van het publiek stapt uit zijn rol van toeschouwer) staat de hele gemeenschap in rep en roer en zijn de gevolgen ernstig. Het Heysel-drama toont aan — op negatieve wijze — dat de illusie (het doen alsof) van de dagelijkse rollen 'moreel' waardevoller is dan het doorbreken van die illusie.

De laatste voorstelling van Jan Fabre toont aan — op negatieve wijze maar meer expliciet — dat het creëren van een illusie (doen alsof men alsof doet, dit wil zeggen traditioneel teater) 'moreel' waardevoller is dan het doorbreken van die traditie.

'Filosofisch' willen doen (dit is een kritische houding aannemen) is erg interessant: de konfrontatie met het 'pure zijn' is niet alleen buitengewoon boeiend, het is bovendien nog leuk. Maar het heeft zijn grenzen: de schijn heeft prioriteit.

'Geloven in wat duidelijk onwaar is' is inderdaad de harstochtelijkste bezigheid van de mens (H.L. Mencken). Het is ook de meest menselijke ...

Friedl Maquestieau

Klapstuk

Vetomense!

Weer die eentonige show van Klapstuc! Na een uur ben ik 'afgetrap' ben niet de enige! Hebben de bejaarde 'vrijgestelden' ons niks anders te bieden?

En hoelang gaat "Veto" nog de balletschoesjes likken van baron Uytterhoeven (toepasselijke naam, zeg...). Hoeveel studenten hebben om zo'n type gevraagd, of z'n striptie-scuses? Dat ze meneer vastbinden aan de kotmadam...

Beu, beu en kotsbeu!

Jackie Moons

CCC boycot Veto

LEUVEN-BRUSSEL — In mei van dit jaar veroorzaakte een oranje bestelwagen gehuurd bij de firma Europac, paniek in de Parkstraat. De bestelwagen was gehuurd door Veto om er het transport en de distributie van het weekblad mee te doen. Na gebruik werd de bestelwagen geparkeerd vóór de NAVO-kazerne Tarveshoof. Daar werd hij opgemerkt door een wakkere soldaat-wachtklopper. Politie en rijks-wacht werden erbijgehaald; de straat werd afgezet en de bestelwagen werd doorzocht. De huurster-bestuurster werd door de BOB uit haar bed gehaald en ondervraagd. De bestelwagen bleek niets verdachts te bevatten.

Woensdag 9 oktober 1985. Een Veto-medewerker begeeft zich naar de kantoren van Europac te Leuven, om er een oranje bestelwagen te huren. Het is 15.00 u en om 16.00 u moet hij in Brussel zijn om er de perverse Veto op te laden. Groot is zijn verbazing als hij te horen krijgt dat er geen bestelwagen voorhanden is. Die is namelijk in de nacht van dinsdag de lucht ingeblazen door de strijdende kommunistische cellen. Hij krijgt in Leuven een personenwagen om daarmee naar Zaventem te rijden, en er een bestelwagen af te halen. Hij is maar net op tijd meer bij de drukkerij om er 8000 Veto's op te laden. Wanneer hij terugkeert in Leuven en de wagen voor nr. 5 in de 's Meiersstraat parkeert, kijken de voorbijgangers angstig in het rond en wijzen hem met de vinger na. Omdat hij echter niet op de vlucht slaat en omdat er geen pamfletten of luidsprekerstemmen bij te pas komen, zetten ze hun weg, lichtjes geschrokken, verder.

Europese week

Onder het motto 'een nieuw bestuur, een nieuwe start', organiseert de Leuvense Europakring van maandag 28 tot donderdag 31 oktober een Europese week. Behalve heel de week Spaanse en Portugese informatie en maaltijden in Alma 1 en 2, betekent dat vooral volgende activiteiten.

- Maandag 28 okt. om 20.30 u in de Grote Aula, "De toekomst van de vrije wereldhandel", openingsrede door W. De Clercq.
  - Dinsdag 29 okt. om 20.30 u in zaal Vesalius, "Cadaveri eccellenti", film van Fr. Rossi.
  - Woensdag 30 okt. in hall Nieuwe Valk, ontmoeting en vrije discussie met Europarlementsleden vanaf 14.00 u (o.a. R. De Backer, B. Croux, P. Staes, K. De Gucht, W. Kuypers, P. Marck, R. Chantierie), 'sAvonds fuif in 'den Artist'.
- Voor meer inlichtingen kan je steeds terecht op het sekretariaat van de Europakring, Bondgenotenlaan 69 in Leuven.

KOLOFON

Veto, jaargang 12, nr. 3
dd. 17 oktober 1985

ISSN 0773-5162

Hoofdredeactie
Pascal Lefèvre & Bert Malliet

Redaktiesekretariaat
Filip Huyzentruyt

Medewerkers

Bart De Moor, Marc Sys, Didier Wijnants, Patrick Pasture, Jozef Vangelder, Frederic Marin, Kris Vervloet, Bruno Peeters, Marc Heeren, Jan Evers, Dirk Poelaert, Gerd Franssens, Peter Maex

Zetwerk & Lay-out

Paul Bijmans, Ria De Schutter, Kris Blijckers, Peter Mostrey, Filip Huyzentruyt, Wouter Colson, Bert Malliet, Didier Wijnants

steeds ten dienste van de studenten reeds meer dan 70.000 leden

BOEKHANDEL • UITGEVERIJ • PAPIER- & KANTOORHANDEL
Tiensestraat 134-136 & 129 - Tel : 016/23.35.20 - 22.12.41 - 23.77.31

FOTOKOPIEDIENST
Vesaliusstraat 13

LEUVEN

DRUKKERIJ
Brusselsestraat 118 A

ADVERTENTIE

Stemgedrag rechten en sociale wetenschappen

De professoren Huyse (uit rechten) en Billiet (uit sociale wetenschappen) hebben maandag 14 oktober, de dag na de verkiezingen, het kiesgedrag van 'hun' kandidatuurstudenten onderzocht. Nog voordat het rapport verschenen is, kunnen we al enkele (markante) resultaten geven.

Als we de studenten met de Vlaamse kiezers vergelijken, springen 2 feiten in het oog: de studenten degraderen de socialistische partij van 2de partij in Vlaanderen tot een 5de rangspartij (23,7% tot 8%). Agalev daarentegen kent bij de studenten een grotere aanhang: 14,9% i.p.v. 6,3%. Wat de andere partijen betreft zijn de verschillen minder opvallend.

Links-rechts

Boeiend is ook de vergelijking tussen de traditioneel 'linkse' sociale wetenschappen

Marc Heeren en Jan Evers

partij	student 1°K.S.			
	Vlaanderen	1° + 2°K.R.	1ste kan soc.	1ste kan recht.
ongeldig	8,3	2,0	1,5	2,6
Agalev	6,3	14,9	28,2	11,3
SP	23,7	8,0	12,9	6,4
Vl. Blok	2,3	1,5	1,0	1,4
VU	13,0	12,0	9,9	13,5
CVP	34,1	38,6	30,2	40,2
PVV	17,3	20,9	9,9	13,9
andere	3,3	2,0	6,4	0,6

Het kiesgedrag van de ondervraagde studenten naast de Vlaamse bevolking voor de Kamer (uitgedrukt in percentages).

Vaststellingen

De resultaten die we konden bemachtigen, vind je terug in de bijgevoegde tabel. Let wel: het betreft enkel de stemgerechtigde studenten. In de 1ste kolom staan de partijen, in de 2de het kiesgedrag van de Vlaamse bevolking en in de 3de kolom het kiesgedrag van de ondervraagde studenten. De 2 laatste kolommen zijn verdeeld in 1ste kan sociale wetenschappen en 1ste kan rechten.

Ook Picasso's in Medika?

MEDIKA — Dat de oorspronkelijke benaming *fak-bar* duidelijk naar de vaderlandse geschiedenis wordt verwezen door de cultuurwerking binnen Medika, blijkt voor intimi geen volslagen verrassing te zijn. Reeds geruime tijd bestonden er plannen tot het oprichten van een galerie die het klankbord zou worden van de artistieke vaardigheid en/of belangstelling van de geneeskunde-student. Mede dankzij de bereidwillige medewerking en toewijding van twee maecnessen kwam dit vorstelijk initiatief tot volle ontplooiing. Tot 25 oktober wordt Medika, Tervuurststraat 9, herschapen in een kunstmarkt.

In "De gevorkte bloem" — de wat buitenissige naam van deze expositie — wordt de bezoeker deelgenoot gemaakt van het rusteloze zoeken naar nieuwe tendenzen enerzijds en een summier overzicht van de kontemporaire kunst anderzijds. Deze grotendeels partikuliere verzameling getuigt meesterlijk van een grafisch en koloristisch ongemeende verfijndheid; ze omvat bovendien verschillende statische ideeën en zuiver kontemplatieve werken. Ten dele kritisch gericht naar het individualisme in onze zielelijke beschaving is deze tentoonstelling vervuld van een diep menselijke bewogenheid.

Zonder in concurrentie te willen treden met de professionele kunsthandel in het Leuvense, verdient dit initiatief al onze aandacht en mag ze terecht beschouwd worden als een welgekomen aanvulling van een schrijnende artistieke leemte binnen de studentengemeenschap.

Dirk Poelaert

Foto's en doka
Dirk Ramakers, Didier Wijnants, Mark Vanderbeeken, Marc Sys

Eindredactie
Didier Wijnants

Redaktieadres
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
016/22.44.38

Drukkerij
Rotatyp, Brussel

Oplage
8000 eksemplaren

Abonnementen
studenten: 150 fr
niet-studenten: 250 fr
steun: 500 fr

over te maken op rek. nr. 001-0959719-77 met vermelding (steun)abo Veto

Prof. Bundervoet over democratisering "Een nieuwe definitie"

In verschillende beheersorganen van de sociale sector komen we sinds jaar en dag prof. Jan Bundervoet tegen. Hij wordt door ASR voorgedragen als dé kandidaat-voorzitter Studentenvoorzieningen. Zijn ervaring met en zijn visie op de sociale sector laten we hem best zelf uitleggen. Of: hoe het allemaal wél (beter) zou kunnen.

Veto: Vooraleer in te gaan op de concrete verschillende beheersorganen, zouden we graag iets meer vernemen over uw achterliggende visie op de sociale sector.

Bundervoet: «De sociale voorzieningen bevatten een drietal aspecten. Vooreerst zijn er de voorzieningen die gericht zijn op de algemene financiële verlichting van een aantal belangrijke kosten, bijvoorbeeld Alma en universitaire ped's, en bestaan essentieel uit een beheersactiviteit. Daarnaast zijn er ook een aantal specifieke diensten, zoals medische dienst, sociale dienst, socio-psychische dienst..., die meer instaan voor de individuele opvang van problemen. Daar deze speciale gevallen niet noodzakelijk gesitueerd zijn in de lagere socio-professionele groepen, hebben deze diensten alsdanig minder met democratisering te maken. Toch erken ik dat deze diensten noodzakelijk zijn.»

«Een derde aspect van de sociale voorzieningen betreft de probleemstellende functie. Dit omvat een voortdurende invraagstelling van de wet en zijn toepassing, met name waarvoor gebruiken we de subsidies. Dit kritische functie zou er moeten toe bijdragen dat we een afdoend antwoord vinden op het probleem van de huidige stagnatie van de democratisering. Gedurende de 10 jaar dat ik op de Raad voor Studentenvoorzieningen

zit, is dat probleem nog niet grondig aangepakt.»

«Wat betreft de financiële drempels moeten we de vraag stellen of een uitbreiding van de sociale voorzieningen de democratisering zal doen toenemen. Op die vraag kunnen we niet zomaar ja of nee zeggen. Algemeen mogen we aannemen dat een toename van de middelen de democratisering zal bevorderen, maar cruciaal is hoeveel middelen er aangewend moeten worden en in welke richting.»

«Niet alleen het nivo en de aanwending van de middelen dient heracht te worden, ook de definitie van democratisering zelf is aan een herformulering toe. Mijn inziens omhelst dit niet alleen het vraagstuk van gelijke kansen voor iedereen om aan de unief te geraken, ook de gelijke kansen inzake toetreden tot de arbeidsmarkt vormt een belangrijk stuk van de huidige democratiseringsproblematiek.»

«We mogen de zaak ook niet verengen tot de toegang alléén, de idee van de gelijke kans. De context is niet meer die van de jaren '60, wanneer economische motieven (grote nood aan kaderpersoneel) beslissend waren voor de expansie van de unief. Vanaf het moment dat men dit tekort minder scherp aanvoelde, daalde de belangstelling voor dit vraagstuk.»

Pluralisme

Veto: U vindt dit een aanvaardbare redenering?

Bundervoet: «Vanuit het oogpunt van de gelijkwaardigheid van individuen en groepen in een pluralistische samenleving is dit onaanvaardbaar omdat men dan op basis van puur conjunctureel economische redenen fundamentele rechten niet realiseert. Maar het onderwijsbeleid laat zich wel op die gronden inspireren.»

vatieproblemen aan de orde geweest; eerst Alma 1 en nu Alma 2.»

Alma-problemen

Veto: Kan het dalend aantal bezoekers niet verklaard worden door de stijgende prijzen? Wordt Alma dus te duur?

Bundervoet: «Mijn visie op dit vlak is dat er inderdaad moet gesubsidiseerd worden en dat de maaltijdprijzen zo weinig mogelijk stijgen; ideaal is dat de stijging iets onder de gewone indexaanpassing blijft. Indien uit onderzoek zou blijken dat het comfort van de student die het niet breed heeft, geholpen zou zijn door radicaal goedkope maaltijden, dan moeten we die vraag inderdaad stellen omdat het ons dichter naar ons doel brengt. De prijzen zijn dus belangrijk, maar niet het enige. Ook de inrichting speelt een belangrijke rol, zoals blijkt uit onderzoek.»

Veto: U ziet de differentiatie van de Alma-prijzen en de meer commerciële aanpak ook in dit kader.

Bundervoet: «Zeker, alhoewel hier enig voorbehoud op zijn plaats is. Een stuk van de problematiek is ontstaan door het niet meer aangepast zijn van de Alma aan de leefgewoonten van de studenten, vandaar de differentiatie van de schotels. In welke mate die schoteldifferentiatie moet weerspiegeld worden in een prijsdifferentiatie is een andere zaak en voor een groot stuk een technisch probleem. Ik vermoed dat de oplossing erin ergens tussen de twee uitersten ligt, namelijk enerzijds

Acco en RvS: OK

Veto: Laten we het nu eens hebben over het beheer van de sociale sector. U kan zich daar wel op een langdurige en veelzijdige ervaring beroepen: lid van het college van zaakvoerders van Acco, van de raad van beheer van de Alma en van de raad voor Studentenvoorzieningen. Wat is uw ervaring daarin of hoe zou u de werking globaal evalueren?

Bundervoet: «Als student heb ik aan de wieg van Acco gestaan, toen hij een paar jaar bestond en twee schamele stencilmachines omvatte. Later als assistent heb ik me direct in Acco geëngageerd, tot op heden. Ondanks de mogelijke verbeteringen, vind ik Acco een geslaagde verwezenlijking. Op korte termijn is het uitgegroeid tot een grote onderneming en indien er winst gemaakt wordt, gaat die naar het verminderen van de prijzen. Dit is een belangrijke faktor geweest voor het laag blijven van de prijzen voor studiemateriaal, in het bijzonder de cursussen. Daardoor behoort de strijd van studenten tegen profen die hun dure cursus zelf uitgeven grotendeels tot het verleden. De doelstelling van degelijk en goedkoop studiemateriaal is volledig bereikt.»

«Ook de beheerssituatie op de RvS zelf schept weinig problemen, omdat jaar na jaar de middelen toch aanwezig zijn en men kan dus iets verdelen.»

«Alma is een ervaring die eigenlijk de laatste tien jaar niet zo aangenaam geweest is. Met de splitsing van Leuven is niet alleen de inboedel gescheiden, maar heeft zich ook het probleem gesteld van de afbouw van het personeelsbestand. Daarna zijn de reno-

de kwaliteitsverschillen realistisch tot uiting laten komen (grote prijsverschillen dus) of anderzijds kwalitatief verschillende schotels aan eenzelfde prijs aanbieden.»

«Ook de meer commerciële aanpak om het cliënteel direkter aan te spreken, vind ik een deskundigheid die in de Alma moet aanwezig zijn. Doch, we dienen ervoor te waken dat we daardoor de formule van een klassiek restaurant niet overnemen, namelijk degene die het zich niet kan permitteren moet zich tevreden stellen met een kleinigheid, terwijl voor degene die veel geld heeft alle mogelijkheden voorhanden zijn.»

«Ik heb het gevoel dat vooral in deze discussies de argumenten van de studenten in de beheerraad een sterke rol spelen. Ze hebben de eigen wijze waarop de Alma funktioneert mede bepaald en die funktioneert toch helemaal anders dan een gewoon bedrijf. Indien men de prijsdifferentiatie had laten lopen zoals een gewoon bedrijf dat beheersmatig zou doen, dan waren het overall een soort snacks of hamburgertenten geworden. Dit toont duidelijk het grote gevaar aan van een te duidelijk inspelen op de wensen van het publiek.»

Veto: Mogen we daaruit besluiten dat het beheer van de sociale sector goed werkt, maar niet goed genoeg?

Bundervoet: «Zo zou ik het niet stellen. Alles samen genomen werken deze diensten behoorlijk goed, ondanks het feit dat we dikwijls afgeschilderd worden als semi-officiële organisaties en sowieso ondoeltreffend. De goede werking van de diensten wordt alles-

REDAKTIONEEL

Niet langer te dulden

«De Raad voor Studentenvoorzieningen heeft tot doel de sociale en culturele werking ten voordele van de studenten van de KU Leuven te coördineren en te ontwikkelen.» Daartoe behoort onder andere «het organiseren van bestaande en het oprichten van nieuwe diensten en instellingen van de sektor studentenvoorzieningen» en «het vastleggen van een algemene planning en het organiseren van onderzoeksopdrachten, bevorderlijk voor de uitbouw van de sektor studentenvoorzieningen».

Bovenstaand uittreksel uit de statuten van de RvS geeft ongeveer de kern weer van wat die raad zou moeten zijn en doen. Het lijkt ons aangewezen dit even aan te stippen bij de benoeming van een nieuwe voorzitter van die raad.

Of beter, van onder het stof te halen. In het huidige beleid van de raad is immers slechts weinig van die mooie principes terug te vinden. Het woord «beleid» is zelfs eerder misplaatst. Een beleid veronderstelt immers dat er een minimum aan onderzoek naar de problematiek wordt gedaan, dat op basis daarvan een visie wordt ontwikkeld en dat een zeker toekomstperspectief wordt uitgebouwd. Bitter weinig daarvan vinden we terug bij de RvS, enkele bescheiden initiatieven niet te na gesproken.

Er roert anders genoeg op het sociale vlak. Iedereen weet dat er een stagnering en zelfs een achteruitgang is in de democratisering van het universitaire onderwijs. Iedereen heeft de mond vol over oude en nieuwe ongelijkheden, over socio-culturele en financiële drempels en andere beelddraak. De raad heeft de eerste jaren zeker geen gebrek aan studieonderwerpen te vrezten.

In de periferie van de raad, in de sociale en medische diensten, in alma en huisvesting is er nochtans een ruim potentieel aan kapabele personen die het zeker niet aan ervaring en vakkundigheid ontbreekt. Wat veeleer lijkt te ontbreken is een soort, inspiratie, een degelijke positieve wil werkelijk iets te doen aan de belabberde sociale toestand aan deze universiteit. Velen zien het niet zitten, zijn gedesillusioneerd.

Het staat buiten kijf dat het autoritaire futiliteitsbeleid van de vorige voorzitter, professor Maurits Sabbe, demotiverend heeft gewerkt. Deze man interesseerde zich gewoon niet voor de echte RvS-problematiek. Als een echte schoolmeester hield de man zich liever bezig met het uitpluizen wie in welke zaal welke film wou draaien. Zijn visie op wat de student zou moeten doen en laten was trouwens van nogal bedenkelijke aard. Sabbe's aandeel in het jaarrapport van de KUL aan de inrichtende overheid loog er niet om (cfr. «Sabbe en de studenten» in onze editie van 3 september 1982).

Laat het de universitaire overheid in het algemeen en Sabbe's opvolger in het bijzonder duidelijk zijn dat dit soort negatieve invloeden van boven af niet langer te dulden zijn.

zins bevorderd door de stevige brok engagement van alle betrokkenen, dat moet toch eens extra onderstreept worden.»

«Waar ik voor pleit is nieuw denkwerk en onderzoek rond de democratisering van het onderwijs dus supra enkele aanwijzingen geschetst werden. Daarmee wil ik niet zeggen dat we nu volledig in de mist werken. Maar mijn inziens kan het verbeterd worden.»

Marc Sys

Als het om boeken gaat..

Vraag uw
studentenkopers-kaart

11 aankopen = - 10%

Standaard
Boekhandel

Algemene en
wetenschappelijke
boekhandel

NAAMSESTRAAT 57
LEUVEN 016/23 98 21

ADVERTENTIE

Een andere kijk op FABRE

Om de macht van de teaterlijke dwaasheden van Jan Fabre eens vanuit een ander standpunt te belichten, interviewden we Dirk Meylaerts, acteur bij Fabre en tot verleden jaar nog student aan onze universiteit.

Veto: Je speelt nu ongeveer een half jaar bij Fabre. Een jaar geleden was je nog student. Hoe ben je bij Fabre gekomen?

Dirk Meylaerts: «Ik ben bij de groep gekomen na audities in januari. Ik had het gehoord op de televisie in première-magazine. De plaats van de audities was 100 meter van mijn deur, dus wilde ik het wel eens proberen. Het was een heel klassieke auditie: met talentest, bewegingstest, improvisaties. Dan word je fel beoordeeld op motoriek en intuïtie. Zo ben ik erbij gekomen.»

Veto: Je speelt naakt. Hoe voelt het aan om naakt op het podium rond te lopen?

Dirk Meylaerts: «Heel gezellig (lacht). Er is niks aan. Je bent zo aandachtig bezig met je werk, je bent zo gekoncentreerd op het feit dat je met de andere leden van de groep die of die scène moet spelen, dat het je helemaal niet stoort dat je daar naakt staat.»

Veto: Is het gebruik van naakt functioneel?

Dirk Meylaerts: «Naakt is gewoon mooi, naakt is esthetisch. Het past in de structuur van het stuk omdat het voor een groot deel gaat over pretenderen. Naakt zijn is het minste dat je kan pretenderen met je lichaam. Naakt is naakt. Er is geen verhulling meer. Het is gewoon eerlijk. Zo ook het geweld dat we op het podium gebruiken. Geweld is eerlijk. Als iemand neervalt, dan valt die gewoon. Geweld is bovendien een energie die je moet controleren. Het is iets waar je je grens moet weten. Het is absurd alleen geweld te gebruiken. Bij ons is het geweld afgewisseld door controle. Dat is iets heel anders dan een bokspel.»

Veto: Opvallend was woensdag ook de politie-aanwezigheid in de zaal.

Dirk Meylaerts: «Dat komt omdat het stuk gemaakt is om in opera's te spelen. We zitten dus in het kamp van de vijand. Wij proberen de gevestigde normen aan te vallen waar de mensen komen die die orde vertegenwoordigen: in de grote opera's zoals de Munt en de opera van Antwerpen.»

«De politie-aanwezigheid is het nadeel of het voordeel als je in klassieke theaters speelt. Bijvoorbeeld in de Munt waren we de eerste experimentele teatergroep. Hier in de stadsschouwburg waarschijnlijk ook. De directeur verschieft zich dood. Het is normaal dat de mensen zich vrij voelen omdat wij als groep de myte van het teater een beetje naar beneden halen. Het publiek gaat veel meer lawaai maken, ze zullen eerder geneigd zijn om beneden op de trappen te komen zitten als ze boven niets meer kunnen zien. Maar wij geven hun die vrijheid, door de dingen die we laten zien. Als de directeur daar niet tegen

kan, ja, dan gaat hij de politie roepen.»

Veto: Donderdag werd de voorstelling afgebroken. Wat was daar de reden van?

Dirk Meylaerts: «Een speler had zijn hand gekwetst bij het breken van de borden. Het is eigenlijk de eerste keer dat we een voorstelling hebben moeten afbreken. Dat kwam omdat we geen hiërarchie onder de spelers hebben. We hebben geen hoofdspeler en bijspelers; iedereen is even belangrijk. Als er iemand een ongeluk gehad heeft, moeten we gewoon stoppen.»

Veto: Heb je nog van die rare dingen meegemaakt?

Dirk Meylaerts: «In Rome hebben we bommeldingen gehad omdat Juventus gemassakreerd was in de Heizel en omdat wij de eerste Belgen waren de dag erna in Rome. Maar er is niets gebeurd. Dan hebben we in Israël ook problemen gehad met Wagner. We hebben toen een stukje muziek geschraapt en in de plaats een Hebreuws zinnetje gebruikt. Dat zinnetje was *de moraal is de vijand*. In het Hebreuws is dat iets als "mahijn masaaad". We hebben nog gebroken armen gehad, ja. Maar we kunnen wel tegen een stootje.»

Veto: Hoe beleeft je als speler het stuk?

Dirk Meylaerts: «De moeilijkheid van het stuk is dat je moet leren omgaan met energie en die moet leren beheersen. Het feit dat je totale controle moet hebben over wat je denkt en wat je doet. Door het repetitief herhalen word je stikpot, maar dat mag je niet beletten bezig te blijven met wat er voor en achter je gebeurt. Dat vergt ongeloflijk veel concentratie.»

Veto: Is dit stuk een louter vormspel voor jou?

Dirk Meylaerts: «De data zijn ironisch bedoeld. Het is gewoon een parodie op het spreekteater met haar dialogen. De manier waarop wij die teksten aframmelen, is gewoon een dialoog. Wanneer we bijvoorbeeld tijdens de loperscène die data opzeggen, dan is de inhoud van onze woorden niet meer belangrijk. Het gaat gewoon om de manier waarop we de dingen zeggen. Het is een vaste set van woorden die constant kwa intonatie verandert.»

Veto: Hoe is jullie relatie met het publiek?

Dirk Meylaerts: «Het is een soort liefde-haat-verhouding. Langs de ene kant doen we aan teater en hebben we dus publiek nodig. Langs de andere kant is het ook zo dat we tegen de mensen ingaan; hun stupide kijkgedrag enzovoort. Het gaat er eigenlijk om dat we kritiek geven op het feit dat het oude teater altijd verhalenjes probeert te vertellen. Het is daarom ook dat we elke scène abrupt afbreken.»

«Het hele stuk is gebaseerd op de fijne lijn tussen scène en publiek en daar wordt me gespeeld. De mensen die dat door hebben, zullen iets doen op de scène. Zo kwam er iemand op het podium die zijn kleren uitspelde. Dan zal niemand hem ervan afduwen.»

Veto: Wordt het stuk ook zo door de mensen begrepen?

Dirk Meylaerts: «Er zijn zoveel niveaus waarop je het stuk kan begrijpen. Het is onmogelijk voor iemand in de zaal om alles te begrijpen. Het beste publiek is dat dat aandacht heeft voor het detail. Die kijken bijvoorbeeld naar de kostuums, maar daardoorheen kijken ze naar de persoonlijkheid van de acteurs.»

Veto: Zoals die glitterpakjes bijvoorbeeld.

Dirk Meylaerts: «De glitterpakjes zijn ironisch; het zijn gewoon de diskobollen. De mens die vijf dagen werkt in de week en dan gaat swingen in de diskoteek, die dan gaat zeggen: nu is het de tijd en de plaats om me vrij te voelen. Dat is bullshit.»

Gerd Franssens
Peter Maex

An axe to grind te vluchtig

Zowat een maand geleden zette 'tStuc de danser Laurie Booth tegenover de muzikant Harry De Wit in de hoop dat er iets moois zou uitkomen. Een beetje leuk is *An axe to grind* wel geworden, maar goed is toch nog wat anders. De voorstelling is globaal opgebouwd uit 8 stukken die nogal los in mekaar overlappen. Laurie Booth en Harry De Wit gaan mekaar hier figuurlijk te lijf. Terwijl De Wit met klarinet en tape de hoge ruimte met klanken vult, tracht Booth stilaan zijn terrein van de dans te veroveren; zijn eerder flauwe geïmproviseerde bewegingen halen het echter niet op de muziek van De Wit, zodat gewild of ongewild een ongelijke dialoog ontstaat. De Wit neemt daarop het heft in eigen handen. Met behulp van

kontaktmikrofoons in de vloer slaagt hij erin duidelijk fysieke bewegingen om te zetten in klanken: de muzikant wordt danser en hij gaat nu de hele ruimte aflaten. Hij slaat met kontaktmikrofoons op de muren, op zijn eigen lichaam en op een televisietoestel vooraan op de scène. Op dat ogenblik is het pleit al beslecht: Laurie Booth blijkt niet opgewassen tegen de stortvloed van Harry De Wit. Maar hoewel dit een interessant gegeven is, komt tegelijk tot uiting dat Booth er niet in geslaagd is zijn positie scenisch te vertalen. De danser begint te schreeuwen, spreekt het publiek toe over zijn eenzaamheid en gaat wild tekeer met een bed op wietjes (dat laatste is wel van de betere scènes). Het pregnantie van het gevecht dat daar plaats vindt heeft echter nergens gestalte gekregen in een duidelijke en/of volgehouden inspanning. Voor het publiek (althans voor mij) is *An axe to grind* dan ook te vluchtig en te oppervlakkig geworden, en krijg je meer de indruk van een aanenschakeling van niet verteerde flarden en ingevingen. Een maand voorbereidingstijd is wellicht een te zwakke basis.

Didier Wijnants

Kunst met h De macht van

Nadat Fabre in een eerste deel van dit tweeluik zijn kritische bedenkingen over dans heeft kunnen uiten gaan we in dit tweede deel in op Fabres eigen teaterwerk, en meer bepaald op *'De macht der theaterlijke dwaasheden'*. Het werkte gesprek met Fabre wordt doorweven met enkele korte beschrijvingen uit de voorstelling en bedenkingen die naar voor zijn gekomen uit de *conversation* met Steve Paxton.

De voorstelling zelf bestaat uit een reeks lang uitgesponnen scènes, die uiterst langzaam via een interne logika verlopen en meestal tot een klimax leiden. De opeenvolgende handelingen verlopen vrijwel steeds repetitief: een eenvoudig gedrag als handgeklap of meer uitgebreide structuren als het zich op haast rituele wijze aan- of uitkleiden, worden eindeloos herhaald. Aldus wordt een verwachtingspatroon opgebouwd dat door minuscule afwijkingen kan worden doorbroken. Maar Fabre speelt het spel subtieler, de illusie van de identieke opeenvolging wordt door het gebeuren zelf ondergraven. In een van de meest pregnante scènes (zie ook elders in dit blad) dragen vier mannen op ieder gelijke wijze een vrouw van het midden van de scène naar voren. Maar na verloop van tijd begint de vermoed- ings te wegen en wordt die taak steeds lastiger. Uiteindelijk zal elke acteur zijn vrouw op een hoogst persoonlijke manier, desnoods met de haren, ter bestemming sleuren. Daarom wil Fabre — daarover onderzocht door Paxton — een minimalist genoemd worden. Toch benadrukt ook Fabre een van de premissen van het minimalisme: zet zeven heren in identieke zwarte smoking naast elkaar, dan pas zie je echt dat de ene een dikke buik heeft en een ander een lange neus.

Kultuurgeschiedenis

Een ander aspect dat in het werk van Fabre opvalt, zijn de verwijzingen naar de gebeurtenissen uit de kultuurgeschiedenis. Tijdens het interview benadrukte Fabre eerst heel sterk de relativiteit van de expliciete citaten. Wanneer tijdens een scène zes acteurs gedurende ca 30 minuten ter plaatse staan te lopen en voortdurend belangrijke namen en data opzeggen (*'Peter Brooke - Marat/Sade', '1968', 'Agnon - Living Theater - Julian Beck - Jean-Louis Barrault', ...*), dan is dat uiteraard ironisch, want *'naarmate ze lopen raken ze vermoed, zodat de betekeniswaarde van het woord, of de inhoud, verloren gaat'*. Toch heeft Fabre in vroeger interviews steeds gesteld dat hij verwacht dat het publiek zijn verwijzingen zou begrijpen. Hij erkent dat omdat toen, zeker in Vlaanderen *'er geen enkel bewustzijn was van wat kunstgeschiedenis zou zijn binnen een teaterkontekst.'*

Fabre: «Toen ik met *'Teater geschreven met een K is een kater'* naar buiten kwam, had niemand daar enige notie van. Ik heb toen, denk ik, gezegd dat dat belangrijk zou zijn om dat te kennen (als toeschouwer); dat je dan meer aan de voorstelling zou hebben. Maar langs de andere kant denk ik dat de voorstellingen werken op twee fronten, dat je de voorstelling intellectueel kan aflezen, en dat je ze ook emotioneel kan ondergaan. Zowel het rationale als het irrationele zitten erin. Met de laatste voorstelling heb ik getracht om dat allemaal open te

trekken binnen mijn eigen werk. Ik heb gebruik gemaakt van sympathieën en antipatieën — een idee van Foucault in *'De waarden en de dingen'*. In *'De macht'* heb ik dus getracht om symbolen, waarvan gezegd wordt dat het rechte symbolen zijn, te plaatsen in een nieuwe orde, zodat ze ook een nieuwe waarde krijgen. Daarom ben ik vragen gaan stellen binnen onze geschiedenis. De nieuwe produktie is daarom meer vrijgekomen dan *'Het is theater'*, dat meer gericht was op één punt. Nu in *'De macht'* is dat meer open getrokken: er is een dialoog tussen de verschillende elementen.»

Veto: De vraag is natuurlijk of het publiek die symbolen wel altijd juist interpreteert?

Fabre: «Ja, maar dat is het probleem van het publiek, niet het mijne. Ik vind dat het publiek (of de pers) vrij is om te interpreteren zoals ze willen. Maar natuurlijk is het altijd meegenomen als je een kunstwerk kan plaatsen in zijn kontekst, als je weet wat het inhoudelijk vertelt. Wat visueel helder toont, kan inhoudelijk sterk verschillen. Het is altijd meegenomen als je die background hebt, maar ik denk niet dat het een certste vereiste is om een voorstelling te kunnen zien. Zeker met *'De Macht'*, waarin al die verschillende facetten met mekaar vechten, in dialoog gaan, denk ik dat er voor het publiek voldoende vrijheid is om dat te kunnen bekijken.»

Naar aanleiding van deze problematiek vroeg Paxton naar de betekenis van een zeer merkwuurige scène, waarin plots enkele levende kikkers op het podium werden losgelaten, om snel weer te verdwijnen, zodat de kijker amper de tijd heeft gehad om te beseffen wat er is gebeurd, laat staan om erover na te denken. Fabre wijst op de enorme rol van kikkers in sprookjes. In de Westerse mytologie is de kikker de evenknie van de koning, of eerder nog, het tegen-beeld, het anti-symbool.

Pispot

Fabre is ook intens bezig met plastische kunst. Een groot gedeelte in *'De Macht'* speelt zich af tegen een achtergrond van belangrijke klassieke schilderijen. Hoe ziet hij de relatie met beeldende kunst en teater in zijn werk?

Fabre: «Er is een wisselwerking. Het is zo (zeker met *'Het is theater'*) dat ik

Hoofdletter n Jan Fabre

fung heel wat boze reacties heeft losgeweekt? Wat was de motivatie voor deze daad en hoe kijkt Fabre daar nu op terug?

Fabre: «De enige motivatie was dat het eksakt een jaar geleden was dat we in première waren gegaan. We hadden zes tot acht maanden slechte kritieken gehad in Vlaanderen. In het buitenland hebben we dan sukses geaald, in Londen, Amerika, Amsterdam... We stelden ons dan de vraag waar we mee bezig waren, hoe ze ons behandeld hadden. We stelden gewoon alles in vraag. (...) Wat er in die voorstelling heel sterk naar voren kwam was dat de mensen op den duur zo'n ongelooflijke verwachtingspatronen hebben, die ik toen dus voor het eerst doorbroken heb. Tijdens die voorstelling kwamen er mensen op het podium die stukken begonnen na te bootsen van wat er normaal gezien gebeurt tijdens de voorstelling. De mensen gaan ervan uit dat ze een teaterticket kopen als een wasmachine! Feitelijk waren we in 'Het is teater' de hele tijd al bezig met het kijkgedrag van de mensen. En wat bleek? Nadat we zoveel goede kritieken haalden in het buitenland en van belangrijke persmensen, bleek opeens dat bij bepaalde scènes, waar bij voorheen iedereen de zaal verliet, nu iedereen bleef zitten. Dus sowieso wantrouw ik het publiek daarin. (...) Wat daar toen in Leuven is gebeurd, steeg boven het teater uit. Dat was daar toch vier, vijf uur spanning, echt ongelooflijke spanning, om te snijden. Wat daar geschapen is op dat moment, was op zich een nieuwe gebeurtenis. Ik denk dat de mensen moesten blij zijn dat ze juist naar die voorstelling kwamen kijken.»

Provincialisme

Jan Fabre heeft duidelijk niet hoog op met het Vlaamse publiek of de pers. Dit is duidelijk een van de redenen waarom 'De Macht' in Venetië in première is gegaan en eerst heel Europa heeft afgereisd alvorens terug in Vlaanderen te belanden. «Als ik met 'De Macht' in België in première zou gegaan zijn, zouden ze het toch weer niet goed gevonden hebben!» Kunnen we Fabre bestempelen als een kosmopolitische kunstenaar?

Fabre: «Ik ben helemaal niet kosmopolitisch ingesteld, ik ben intengendeel heel provinciaal, denk ik. Maar dan wel een soort 'provinciaalheid' zoals ook Margritte dat had. Margritte zat ook in Brussel, was een soort bourgeois met een bolhoedje... Misschien is dat ook wel bij mij zo. De goddelijkheid om iets te kunnen creëren in een provinciestadje en dat toch duidelijke taal spreekt, om over de grens te kunnen gaan, naar het onbekende, het onbekende in mezelf, de zoektocht naar het onbekende voor mezelf, maar ook naar buiten. Uiteindelijk ben ik toch maar een provinciaal kunstenaar die in Antwerpen werkt en die zijn werk toont in Amsterdam en in New York. Waar een soort internationale kode aan verbonden is die mensen begrijpen. Ik denk trouwens dat dat met alle goede kunst is. Als er kwaliteit is, dan kan je overal gaan spreken, dan zullen er altijd mensen zijn die — begrijpen is misschien een zwaar woord — die meekunnen in de mentaliteit, met de geest. Dat is belangrijk. Mensen die op zoek zijn naar het onbekende, het onzichtbare. Uiteindelijk ben ik geen kosmopoliet, hoor, al dat reizen ben ik al lang dik beu. Ik zit nog het liefst in Antwerpen te werken.»

Patrick Pasture
Didier Wijnants

Voorstelling voortijdig afgebroken Fabre donderdag ≠ Fabre woensdag

Donderdag 10 oktober: na een goeie drie uur *De Macht* der theaterlijke dwaasheden stapte Jan Fabre op het podium met de mededeling dat één van zijn acteurs zich bij een scherpe scène ernstig gekwetst heeft, en dat het bijgevolg onmogelijk is om de voorstelling verder te zetten. Het publiek vindt alles goed en stapt op na de ekkuss van 't Stuc in ontvangst genomen te hebben. Het is weer eens geen teater zoals te verwachten en te voorzien was. De 53ste voorstelling van *De Macht* eindigt voortijdig met de 'verrijzenis' van de keizer.

Woensdag 9 oktober: vier mannen in donkere uniformen staan achteraan op de scène. Vooraan liggen vier vrouwen ineengekrompen van de pijn, maar de tweede van links is niet fysisch aanwezig. Ze staan plots recht, lopen naar achter en werpen zich in de armen van de plichtsbewuste heren. Zeer langzaam, bijna ceremonieel, dragen de geïnformeerde mannen de voor dood in hun armen liggende vrouwen opnieuw naar voor het op podium (de volmaakte piëta-houding, fluisterde iemand), waar ze plechtig worden neergelegd. De ceremonie herbegint, maar de absolute volmaaktheid van de bewegingen begint te verbrokkelen. Drie mannen, die de voortdurende herhaling van de ceremoniële sifusarbeid op een persoonlijke manier verwerken, beginnen zich uit te kleden en geven zich totaal bloot. Steeds moeizamer nemen ze hun taak ter harte. De houding van de vrouwen slaat dan om: onmiddellijk nadat ze plechtig neergelegd worden, springen ze terug recht en trippelen lichtvoetig en met een gebaar van misprijzen naar achter, waar ze zich neervleien. Voor de drie mannen wordt de ceremonie nu hard labour. Zelf naakt en kwetsbaar nemen zij de vrouw in hun armen, steeds opnieuw, maar hoe langer hoe moeizamer. Uiteindelijk veranderen opnemen en plechtig neerleggen in meesleuren en gooien. De tweede man van links is echter onverstoort. Nog steeds in uniform draagt hij onveranderlijk zijn imaginaire vrouw in een vreemde, rechtlijnige, ceremoniële daad. Twee houdingen staan hier tegenover elkaar. Aan de

Doch Doch Opgepast: kunst

Wie deze dagen een poging onderneemt om het Arenberg-instituut aan de Naamsestraat 96 te betreden krijgt nogal wat verrassingen te verwerken. Onmiddellijk achter de grote inkomdeur ligt een grote affiche op de grond. De affiche is zo 'chic' dat niemand het waagt erop te gaan staan en zo zie je de mensen zich daar in alle mogelijke bochten wringen om zich een weg te banen. Op het einde van de gang: een video-installatie van Walter Verdin die, volgens de 'zaalwachters', verschrikkelijk op de zenuwen kan werken.

Wat is hier aan de hand? Wel, op de eerste verdieping loopt de Klapstuk-tentoonstelling *Doch Doch*. *Doch Doch* is een heel bijzondere tentoonstelling, zeker voor Leuven, waar de hedendaagse kunst geen thuishaven heeft (behalve de salonkunst dan). Er is werk te zien van onder andere Ludger Gerdes, Thomas Schütte, Aldo Rossi (prachtige tekeningen en het bekende theeservies), Dan Graham, Bruce Nauman (een video-installatie die tot in de kleinste uithoek van de ruimte nazindert)...

Volgende week komen we uitvoerig op deze tentoonstelling terug, maar laat u vooral niet weerhouden om zo snel mogelijk een kijkje te gaan nemen. Neem er uw tijd voor en schrik niet: moderne kunst kan pijn doen (en terugstampen mag niet).

(DW)

veel gebruik heb gemaakt van de kunstgeschiedenis, en ook nu met 'De Macht'. Reeds in 1979 was ik bezig met klassieke schilderijen, omdat ik bij mezelf ontdekte dat je de kontekst van die werken gewoon vergat. Bepaalde klassieke schilderijen zijn heel revolutionair geweest in die tijd, even revolutionair als de pispot van Marcel Duchamp bijvoorbeeld. Ik vond het interessant om me dan op die werken toe te leggen, om die werken uit te kiezen en dat als voedingsbodem en als dramatische koreografie te gebruiken op de scène. Mijn beeldend werk beïnvloedt natuurlijk ook mijn teaterwerk, en omgekeerd. Soms is het ook mogelijk dat tijdens de repetitie dingen worden gezegd die me echt interesseren, waar ik mee bezig ben. Dan ga ik 's nachts thuis voor mezelf zitten tekenen, eenzaam, om mezelf. Dat is echt innerlijke energie. Als ik met de groep bezig ben, dan is dat meer een uiterlijke energie, snap je. Voor het evenwicht is dat wel belangrijk, denk ik.»

Nationale hymne

Het publiek wil wel eens reageren tijdens de voorstelling. In Nancy kleedde iemand zich geheel uit en gooide zijn kleren op de scène, in Tel Aviv begon men de nationale hymne te zingen en nog elders kwam een meisje gedurende meer dan een uur op het podium zitten, tussen de acteurs. Hoe staan Fabre en zijn acteurs tegenover dergelijke gebeurtenissen?

Fabre: «We zijn al zo gewoon geworden dat er mensen zijn die emotioneel reageren (...). Zo heb je ook acteurs die reageren, maar dat mogen ze niet van mij. Acteurs moeten met elkaar communiceren, niet met het publiek. Ik ben altijd bezig met wat er op de scène gebeurt met de acteurs, omdat het onzichtbare dat zich daar afspeelt mij altijd opnieuw interesseert. Ik heb heel weinig tijd om mij met het publiek bezig te houden.»

Kritieken-voorstelling

In dit verband herinneren we ons een bepaalde voorstelling van 'Het is theater' tijdens het vorige Klapstuk-festival, twee jaar geleden. Toen onderbrak Fabre zelf na ca 1 uur de voorstelling en begonnen de acteurs urenlange recensies van het stuk voor te lezen. Moet het te worden gezegd dat deze vorm van *Publikumsbeschimp-*

ene kant de ontgoocheling van het eerlijke labour, de sleur van de realiteit, die uitmondt in een katarsis. Een moment van verslagenheid, en misschien ook van algehele berusting: de drie acteurs krijgen een emmer water voor hun neus gezet en ze beginnen hun kleren te wassen. Aan de andere kant staat de genommerde beweging binnen een nauwkeurig gekodeerd stramien. Door de voortdurende herhaling, dus door zijn historisch gebruik en herbruik, gaat de betekenis van de handeling verloren. De heldere kode wordt een mechanisme van verstarring.

Fabre toont de tegenstelling tussen vernieuwing en traditie, tussen speurtocht en verstarring, tussen creatief denken en dogmatisch redeneren. De berusting in de norm plaatst hij daar waar ze thuishoort: in de minderheid, drie tegen één. Werkelijk ongehoord...

Didier Wijnants

Voor al uw fuiven,
party's,
TD's e.a.

ZAAL
ZIGGY

maand oktober zaal gratis

Café „Ziggy”
Brusselsestraat 246
3000 Leuven
Tel. 016/20.00.15

ADVERTENTIE

STUK

